

מוסיף והולך / א. שר

לפני קצת יותר משנה ראינו כאן ב"חברות מקשיבות" את אשתו של האברך חיים יצחק לבקוביץ' זצ"ל, ששייתפה אותנו במסע האמונה והשמחה של בעלה תוך התמודדות עם המחלה. כעת הגב דנה לבקוביץ, אימו, שודת את פנינו האמונה שטאמרו בשמו ומסבירה מדו חוסן אמת, הנשפת איך לא נעמיכים לילד את העוצמה והאינדיבידואל, ואיך באמת מכניסים אמונה אל תוך היי הוויזיו. ראינו שיוסיף לנו אור ואמונה בימי החנוכה הקדושים.

אצלנו בבית חסכמתי, כשראיתי את הבחור לא התרשמתי במיוחד. הוא היה לבוש קצת אחרת... זה החבר שלך? שאלתי בתמיחה. "אסא, הוא מעק, מה משנה הלבוש, הוא צדיק, הוא עובד השם!" לרשום ביעד של חווי: ריבונות של עולם חיים יצחק הרבה לדבר על ההתבודדות. בכל שיח עם אנשים מצא הורמנות להשחיל את הדו-שיח הבא:

"אתה מדבר עם השם?" "ודאי, הייתה התשובה השגרתית, אני מחפסל בוקר, צהריים וערב." "וגם עם הקרובים אליך אתה מדבר רק תודה וא רק מבקש בקשות? הוא היה שואל. אני בטוח שאתה מדבר איתם עוד וריבונות כיו להיות בקשר. גם עם השם אנוני רוצים קשר!"

באחד המפגשים חמסמחתיים סיפר חיים יצחק לכולם על אישה אלמנה אומללה שרוקו אותה מהבית שלה. כל הילדים שלה התפורו בין הבתים והיא יושבת על המדרגות ליד הבית שלה כשלצידה כמה שקיות בלות הסכילות את חפציה. "תתרומו לאותה אישה, נכון?" הוא שאל, תבע. "האישה הזאת היא השכינה הקדושה שמתכה לנו. אין לה בית. היא מיללת וטחמשת את הילדים שלה שהתפורו לכל עבר. לא תתרומו לה כמה דקות שיחה ביום? לא תעזרו לה לסצוא את הילדים שלה? מי מוכן לתרום כמה דקות התבודדות ביום לריבונות של עולם?"

"כתבו בווי: ריבונות של עולם" הוא אמר, "היו פקקים היו בבלולים בדרך אבל מי שמחשט את הריבונות של עולם מוצא אותנו!" מה שלא מעל בחיינו מעל במות, מספרת חנה, אחד החברות שלו שלמד איתו שנים סיפר שעכשיו הוא התחיל לעשות התבודדות כל יום. "עכשיו? שאלו אותו עוד עכשיו לא השתכנעת?" גם בבית אחת הבנות מספרת שהיא יוצאת אל המרפסת לכמה דקות

כשהיא חוזרת אל תוך הלב, היישר מהיורה הרוחת של אנשי הצדיק המסתופפים בצל הנחל נובע בחיי חיותו ממש, נשלח חיים יצחק לרורנו, מראה בכל צער במסע המיוחד לאילו מסנות יכולים להתרום אנשי של הרבה."

"חיים איצה היה ילד רגיל, מבחירה אימו, הנכרת חנה לבקוביץ' תחי. "התן והעוצמות שלו היו מיוחדים. הוא חמד נמשך לטוב, אבל עד גיל עשר ותצי המניין השבתי בעשתי לא הרבה לפגוש בו, היא מציינת בחיך.

כילר הוא היה מלא עוצמה וביטחון. יש לנו הסרטה שלו בערך בטבע של המסגרי כשהוא עומד ונאם בכנס של "בני אמונים" מלא חן והתלהבות. האחים שלו שאלו אותו לא מעט 'אסא, זה נורמלי? הביטחון העצמי, החיבובת לכל אדם?', ואני ידעתי שיש כאן עוצמות בלתי רגילות שאסור לכתוב באצטלה זה נורמליות. השנים הוכיחו שאכן נורמלי זה לא היה כי אם מעל הנורמה. חיים יצחק אהב את כולם. כשהוא מוכן משיבני משמחו נכון הוא מיד מבר את זה הלאה. הוא לא היה "מקריב" בכותרת אבל כל כולו אמר קירוב. המייד והשטחה מסתה אליו את כולם. לא היה מי שחיים יצחק לא נגע בליבו עמוק ממש.

בבית החולים אחד האחים שטיפל בו נקשר אליו מאוד. "מעולם לא חשבתי שאני אתחבר עם אחד כמותי" אמר לו האה, "חרי, חסדי, ברסלבי, אני מרגיש ממש כמו אח שלך." מה שתאומים? אמר לו חיים, "אתה ממש ממש אח שלי!"

כשהיה בחור ביקש ממני יום אחד אם אספר שחבר שלו, עובד השם גדול, יבוא לאכול

הוא היה מלא עוצמה וביטחון. יש לנו הסרטה שלו בערך בטבע של המסגרי כשהוא עומד ונאם בכנס של "בני אמונים" מלא חן והתלהבות. האחים שלו שאלו אותו לא מעט 'אסא, זה נורמלי? הביטחון העצמי, החיבובת לכל אדם?', ואני ידעתי שיש כאן עוצמות בלתי רגילות שאסור לכתוב באצטלה זה נורמליות. השנים הוכיחו שאכן נורמלי זה לא היה כי אם מעל הנורמה. חיים יצחק אהב את כולם. כשהוא מוכן משיבני משמחו נכון הוא מיד מבר את זה הלאה. הוא לא היה "מקריב" בכותרת אבל כל כולו אמר קירוב. המייד והשטחה מסתה אליו את כולם. לא היה מי שחיים יצחק לא נגע בליבו עמוק ממש.

בבית החולים אחד האחים שטיפל בו נקשר אליו מאוד. "מעולם לא חשבתי שאני אתחבר עם אחד כמותי" אמר לו האה, "חרי, חסדי, ברסלבי, אני מרגיש ממש כמו אח שלך." מה שתאומים? אמר לו חיים, "אתה ממש ממש אח שלי!"

כשהיה בחור ביקש ממני יום אחד אם אספר שחבר שלו, עובד השם גדול, יבוא לאכול

זה היה עבורו מתוק מדבש, הוא לא היה מסוגל לחזק על הקימה בלילה בחצות. גם בבית החולים כשהיה מאושפז לטיפולים, כשעדיין היה יכול, הוא היה קם חצות. בשעה שמונה בערב. כשכל המחלקה עדיין נועשת הוא התכסה בסדין מעל הראש. מתעלם מכל המרחש והולך לישון. בחצות יחד עם החברות התורן הם היו יושבים בבית הכנסת של בית החולים עם ערמות ספרים ולומדים. אנשים שהודמנו לבית הכנסת עמדו משתאים, חברותא! בחצות? בבית החולים? מה זה?

"בבית הכן לעצמו שעון מעורר כשהוא מקליט בקולו את עצמו ואומר: 'חיים יצחק קוסו חצות! אברה שאינה חוזרת! עכבות האיש הישראלי!'"

"בשלב מסוים, מספרת חנה בחיך, "הוא לא הצליח להתעורר וביקש רשות מאשתו לחבר את המלאמון לרמקול קטן בחדר אחר. 'זה דאי יגרום לי לונק מהמיטה' אמר, 'אני אהיה חייב לכתוב את זה מיד כדי לא להעיר את השכנים!'"

להתאמן באמונה

"במקצועי כיועצת אני נוגשת כל הזמן את השאלה איך נותנים לילדים חוסן, עלינו לדעת שהעבודה מתחילה מאימנו. חוסן אמיתי מירוש אמונה וזה שירי, צריך לאמן אותו. אנשים שומעים סיסורים על חיים יצחק ואומרים, 'טוב הוא היה הבן שלך' או 'הוא היה נשמה מיוחדת'. הכול נכון, אבל ככולם מעצם חיותו יודעים יש נשמה אלוקית נשבת תקיים חשירי של האמונה. שריר שלא משתמשים בו מתחנן ונחלש. להתאמן על אמונה זה קודם כל לרבר עם השם בתוך מה שקורה לי ביומיום. משוט לדבר איתו על הבלק, על התינוקת שצורחת. על הילדים ששוב לקחו לי את המספרים ואני לא מוצאת אותם.

"אני פונשת הרבה מאד נשים ובנות שחמסמח מדור לקשיים ואני רוצה לומר בקול גדול, מעמים רבות יש צורך בטיפול רגשי מקצועי וזו ההשתדלות הנכונה, אבל שום דבר לא יכול לחנול למי שלא תמשיך להתאמן באמונה בכל יום. הנשמה היהודית חייבת לקבל את המון שלה, ורק בחיבור לה' היתורתי היא תמצא מזור אמיתי לכל חקשיים.

"את יכולה לחיות כל היום בעצבים על בלבלן ועל העומס, "אומרת לבקוביץ, "כי מה מסך הכול רוצה אישה?... שסיפור את המגירה שהם פתחו... וטיפסו להשאיר נעליים באמצע הסלק... את יכולה גם להחליט 'להבליג' אבל רוב המעמים כשנשים מכניסות את כל

הכעסים פנימה זה לא סחות מסוכך". "האמשרות הטובה יותר היא לחיות עם השם, לדעת שהוא שלח לי את כל המציאות שלי כדי שסוף סוף אלמד להוריר שליטה ולחיות עם אמונה. בימי השלושים' על בני הקטן דל שנמטר באופן פתאומי מחיידק טורף לפני 9 שנים, הייט בתחושת התעלות ודיברנו ריבורי אמונה מרהימים. באחד הימים שיבתי במרפסת ממיית את הכביסה שכאחת הכנות הגיעה וכלי מחשבה זרקה על ערמת הבגדים הסמורנים בגד מלוכלך. "ה'אסון' הזה נרם לי להרים את הקול לראבד את זה לרגע". אחר כך חמסתי את עצמי ואמרתי באירוניה: 'איזו אישה... איזה אמונה...'

"כשיש לאדם ניסיון גדול בחיים זה כמו קריאת הצלה שמזעיקה עשרות מתנדבים" מסבירה גב' לבקוביץ, "יש התנייטות כללית של כוחות הנפש. הניסיונות הקטנים כמו האוטובוס שברח או הילדה שזרקה לי את הבגד לא גורמים לאותה התנייטות. לכן אנחנו נופלים שם. העבודה היא משוט לדבר עם השם. לספר לו על הבלק שמציק לי ולאן זה מביא אותי. להכניס אותו לתוך הקטנות הור'.

איך מחזקים את האמונה?

"לומדים, טותחים ספרים. חיים יצחק למד על השם. הוא ישב וקרא ספרים ומי שלמד על השם מתאהב בו. הוא רואה כמה השם רחמן ולומד שאין רע יודר מלמעלה והשם אוחב אותנו. חיים יצחק גילה את תאהבה הזו, זו עבודת החיים של כולנו.

אחרי השבעה של בני הקטן אנשים טענו שאנחנו לא נורמליים, אמרו לנו 'איך אתם לא בריקאון? ליחודי יש את היכולת להתאבל ולשפוט בד בבד. אָכֵל - על פרידה מהיקרים, לנו שכבר לא נראה אותם עד ביאת משיח, ונענוע - לפי שמקומו נמקד מעמנו. ויחד עם זאת יש שמחה - שמחה כי אדם הולך לבית עולם. שם למעלה זה המקום האמיתי שלהם. יש חן מרחור, חשון, חשון, חשון ממתים בו, ואז פתאום מישחו עובר לסלון המואר וכולם בוכים.

חיים יצחק רצה מאוד להביא ולחזק אבל הוא ידע שמה שהשם חיליט בשבילו זה באהבה מוחלטת. אחרי חמשים בשנה שעברה הוא הקליט הודעה בקו המסמחתי בה הוא מספר שלמרות כל התפילות הריקודים ונענועי הלולב המחלה לא נעצרה ואפילו התפשטה קצת והמצב לא מרנן.

"רק מי שאוהב אותי באמת יכול להגיד לי לא! הוא אומר בקול יציב ומלא חיות. 'חיים להיות שזה באהבת השם אם אחרי כל מה שהוא ראה שעשינו הוא אמר לא'.

'ולמה אני מבשר את זה כאילו מדובר בבשורה טובה?' הוא מחדר, 'כי גם הסוף הזה הוא שמח. הקב"ה השאיר אותי באמונה בלי בלבול, אפילו של אחוז אחד! הקב"ה אמר לי 'ראיתי את כל התפילות שלכם אבל אני רחמן. והרחמנות הכי גדולה היא שאתה צדיק להמשיך טיפולים... רק על זה צריך להביא "לחיים"'. לחיות את היגע

"חיים יצחק הרבה לדבר על לחיות את החווה, לחוות את הרגע הזה ממש. באחת התקופות המאתגרות שהיו בבית, ישבנו לארוחת בוקר ושתינו קפה. אחת מבנות המסמחה אמרה: 'יופי לנו אם מסתכלים על ההזה, אנחנו עשויים שותים כוס קפה וחולב בסדר'.

"כשחיים יצחק היה כאוב ומיוסר שאלתי אותו 'ו', מה זה עוזר לחיות את החווה הרי עשיו אתה סובל?'

"את הרגע הזה אני יכול לסבול, לא יותר חיים יצחק, 'ברגע הבא הכאב יגמר או שהשם יתן לי עוד כוח'!

ישר לריבונות

חיים יצחק נפטר בדיוק כפי שחי - עטוף באהבה ומחורב בשמחה לרבו רבי חמון מברסלב. בשעותיו האחרונות עמדו סביב מיטתו בני משפחה וחברים קרובים, כולם מצטערים ומתפללים. אל החרד הורמנו גם כמה בעלי מנגנים ברסלבים שהתחילו לגנן ניגוני ברסלב. "עז והדר לבושה" ניגן הקליטנו, "ותשחק ליום אחרון" ענתה לו הניטרה. החברים נתנו ידיים ורקדו סביב מיטתו של חיים יצחק שכבר היה מורדם. במשך שעות עלו ניגוני ברסלב מתוך המחלקה האונקולוגית בשערי צדק. הרב ישראל דגן פתח בשיר וכך שרו החברות:

אחרי שמסתלקים מן העולם

הבירור עדיין לא נשלם

כי גם שם מונעים מן הנשמה

מלכוד אל הצדיק לחיקונו...

והעצלה...

לומר שאחרי הסתלקותי

אני יר ישר לרבי

אני רץ ישר לרבנו

אני רץ ישר לרבנו

"זכור המילים על שפתותיהם הניגון בוקע רקיעים, טטה ועלולה נשמחו המזוככת של חיים יצחק למרומ. ואשריו ואשרי חלקו כי כמו בחיי כן כמותו רץ, ישר לרבנו.

היו הדברים לעיני חיים יצחק דל כן דוד דב